

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sredo 27. novembra 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Tudi pristojbine podražujejo blago

Pred kratkim smo objavili navodila Centrale za kurivo o izdajanju prevoznih dovoljenj. Ta dovoljenja se bodo izdajala proti plačilu posebne pristojbine, ki sicer ni visoka, ki pa vendar posel podražuje. Poročali smo tudi o proviziji, ki jo zahteva za svoje posredovanje Prevod. Enako pa se končuje v zadnjih letih že skoraj vsaka uredba, ki naj bi pospeševala to ali ono gospodarsko panogo, z uvajanjem nove pristojbine ali nove takse ali pa uvedbo novega fonda, ki ga morajo napolniti davkoplačevalci.

Tako je prva posledica naših pospeševalnih ukrepov ta, da se nalože davkoplačevalcem nove pisarije, poleg tega pa še nova bremena. Končni efekt vsega tega je, da bi večinoma gospodarski ljudje mnogo lažje in uspešneje opravljali svoj posel, če se dotična, njih posel pospešujoča določba ne bi bila nikdar predpisala.

Te vedno nove pristojbine se posebno težko občutijo v sedanjem času. Na eni strani se zahteva od gospodarskih ljudi, da svoj zaslužek znižajo na minimum, na drugi strani pa se jim z različnimi pristojbinami poslovanje vedno bolj podražuje. Zahteva se od njih nekaj nemogočega, kajti proti vsem matematičnim pravilom je, da bi mogel kdo znižati svoj zaslužek, če njegovi izdatki nprestano naraščajo. Nič čudnega ni zato, če naši manufaktursti na veliko opozarjajo, da bodo morali svoje trgovine opustiti, če se jim ne bo dovolil oni minimalni zaslužek, brez katerega svojih režijskih stroškov ne morejo kriti. Da je to opozorilo naših manufakturstov na mestu, dokazuje primer iz Zagreba, ko se »Hrvatski dnevnik« pritožuje, da nekateri razprodajajo svoje zaloge in nočejo več nakupiti novih zalog. Tako se trgovine polagoma likvidirajo, nameščenci ostajajo brez posla, trg pa je vedno slabše založen z blagom, kar povzroča novo zviševanje cen. Vse to dokazuje, da je tudi že stvar javnosti, da se že enkrat preneha z vedno novim uvajanjem pristojbin, ker pod njimi gospodarstvo v resnici že omahuje.

Uvajanje vedno novih pristojbin je na vse zadnje, če prav je popolnoma napačno, vendarle do neke mere razumljivo. Vsaka reforma pri nas, in naj bo še tako malenkostna in morda celo nepotrebna, postavlja vedno tudi nov upravni aparat. Ta aparat pa je treba plačati in da se more plačati, morajo plačevati interesi nove pristojbine, pa čeprav od vsega tega aparata ne bi imeli nič drugega ko same sitnosti.

Več ko dovolj je znano, da je naš uradniški aparat silno velik, saj gre tudi več ko polovica vseh državnih dohodkov samo za osebne izdatke. To prav gotovo ni dobro. Z nameščanjem vedno novih nameščencev pa se že itak slabo stanje še bolj slabša. Za davkoplačevalce postaja vedno bolj nemogoče vzdrževati to naraščajoče število nameščencev. Tako ima Direkcija pa zunanjo trgovino danes že okoli 250 nameščencev, od katerih pade le ena petina na breme državnega proračuna, vse ostale pa morajo vzdrževati uvozniki in izvozniki. Podobno je pri Prizadu in Diporisu in ne bo dolgo,

pa more prav tako biti tudi pri uradu za kontrolo cen, ker se že napoveduje namestitev novih moči. Seveda se morajo potem uvajati vedno nove pristojbine in nove takse.

Pri tem pa imamo drž. nameščencev več ko potrebno, samo da

ni njih delo vedno pravilno razdeljeno. Ponekod so nekateri uradi tako obremenjeni s posli, da jih komaj zmagujejo z nadurnim delom, drugod pa morajo delo skoraj iskati. Nobena posebna težava ne bi bila pravilno zaposliti drž. nameščence in nove nastavit-

ve bi bile odveč, s tem pa tudi nove pristojbine. Vsaka nova pristojbina pomeni tudi novo podražitev življenja in že iz tega razloga bi bilo treba vse dobro premisliti, da se izognemo nalaganju novih pristojbin na itak že preobremenjeno gospodarstvo.

pot. To pot pa moramo storiti, ker so časi danes takšni, da ne dopuščajo nobenih fraz, temveč moramo vsi zgrabiti za delo. Od birokratov seveda ni pričakovati, da bi nam dali normalizacijo, temveč le od strokovnjakov in praktičnih gospodarskih ljudi. Da pa bodo ti mogli sodelovati, se morajo ustvariti pogoji za njih sodelovanje. Med temi pogoji je tudi ta, da se ljudem plačajo potni stroški. Nepravilno je tudi to, da se pošljejo ljudem predlogi, kakor n. pr. glede normalizacije mila, s pozivom, da navedejo svoje mnenje le, če se ne strinjajo z osnutkom. Takšni naknadni pristanki nimajo nobene cene.

Normalizacija se mora izvajati centralno, ne pa po pokrajinah. Če bi zaradi tega narasli potni stroški tudi na 2 milijona din, je to malenkost v primeru 2 milijard, ki bi se z normalizacijo mogle prihraniti.

Treba je organizirati delavce, treba je organizirati celo armado sodelavcev in potem se bo mogla normalizacija izvesti.

Inž. Vasić je nato pojasnil, da odbor sedaj potne stroške plačuje, razen industrialcem. Ker so materialna sredstva odbora skromna, plačuje odbor le dejanske potne stroške, sicer pa prosi najprej za pismena mnenja in šele nato skliče sešestanke.

Univ. prof. arh. Vurnik.

Zadovoljen je, da se je vendar enkrat začelo izvajati načrtno gospodarstvo. Zagrabiti pa je treba globlje, ker so nas pustili drugod daleč za seboj. Če je potrebno ministrstvo za telesno vzgojo, bi bilo tudi potrebno ministrstvo za regionalno projektiranje. Seveda pa se ne bi to delo smelo opravljati birokratično.

Predsednik inženirske zbornice inž. Pirkmajer je nato vprašal, če bo odbor za normalizacijo delal za vso državo, torej tudi za banovino Hrvatsko?

Inž. Vasić je na to vprašanje odgovoril, da šteje ves odbor 52 članov, od katerih je 16 članov odbora za normalizacijo v Zagrebu. Zagrebški odbor bi predpisoval norme le za čisto posebne hrvatske razmere.

Univ. prof. arh. Förster

Centralni odbor za normalizacijo bi moral zbrati vse predpise, ki so dosedaj izšli glede normalizacije. Sedaj so ti predpisi raztreseni po raznih številkah »Službenih novin« in po službenih listih banovin. Ti listi pa so težko dostopni. Zato naj se izdajo ti predpisi v posebni knjigi, ki naj bo cenena. To je zlasti potrebno zaradi mladine, ki mora te predpise poznati, a danes do njih težko pride. Odbor naj sam izda knjigo teh predpisov za vso državo, ker bo s tem njena naklada večja, njena cena pa manjša.

Inž. Vasić je nato izjavil, da odbor za normalizacijo na to že misli.

Gen. direktor KID, docent dr. Klinar

je izjavil, da voditelji naše železarske industrije že delajo za normalizacijo proizvodnje. Ta je nujno potrebna, ker je naša železarska proizvodnja danes predraga. Moramo gledati na to, da cene znižamo, ker v kratkem moremo zopet občutiti tujo konkurenco.

Dr. Lavrič

je nato govoril za kmetijsko zbornico. Kmetijstvo je zelo, zaintere-

Kako naj se izvede normalizacija

Pozitivni predlogi slovenskih strokovnjakov in gospodarstvenikov

Že v normalnih časih je bila potrebna normalizacija proizvodnje in v mnogih državah se je tudi že izvajala. Še mnogo bolj potrebna pa je postala sedaj, ko je načrtno gospodarstvo več ali manj uvedeno v večini držav in ko je normalizacija neobhodno potrebno njegovo dopolnilo.

Pri nas se je temu vprašanju posvečala mnogo premajhna pozornost in šele v zadnjem času je bil ustanovljen pri ministrstvu za trgovino in industrijo Jugoslovanski nacionalni odbor za normalizacijo, ki ga vodi z veliko vnemo in energijo inž. Pavle Vasić. Pred kratkim je ta odbor poslal na vse zbornice okrožnic, v kateri je poročal o svojem delu in tudi o svojem prizadevanju, da pride v čim ožji stik z gospodarskimi ljudmi, ki naj dajo odboru novih pobud za delo.

Zbornica je nato odgovorila odboru in podala nekaj svojih nasvetov in predlogov ter tudi predlagala, katere osebe iz Slovenije naj odbor povabi k sodelovanju. Odgovor zbornice smo tudi objavili v »Trg. listu«. Da se to sodelovanje gospodarstvenikov in slovenskih strokovnjakov z odborom za normalizacijo čim prej doseže, je sklical Zbornica za TOI včeraj, v torek, v sejni dvorani anketo, ki je bila zelo odlično obiskana. Na konferenco so prišli prvi naši strokovnjaki z univerze, tako univerzitetni profesorji inž. Förster, dr. Král, dr. Milan Vidmar, arh. Vurnik ter cela vrsta najodličnejših gospodarskih ljudi naših prvih podjetij ter zastopnik banske uprave načelnik Terstenjak.

Konferenco je otvoril gen. tajnik Ivan Mohorič, ki je pozdravil vse udeležence v imenu zadržanega komisarja Avgusta Tostija ter zlasti toplo predsednika Jugoslovanskega nacionalnega odbora za normalizacijo inž. Vasića. Vprašanje normalizacije ni važno le za razvoj gospodarstva, za zboljšanje in pocenitev proizvodnje, temveč je v ozki zvezi tudi s kontrolo cen, na čemer je gospodarstvo še posebej zainteresirano.

Nato je govoril o ciljih in pomenu normalizacije

inž. Pavle Vasić.

Omenja, da ni njegov namen, da bi predaval o normalizaciji, temveč da je prišel v Ljubljano, da doseže stike z gospodarskimi krogi in strokovnjaki v Sloveniji, kako bi ti sodelovali pri normalizaciji, da bi se ta izvedla čim bolj uspešno. Odbor za normalizacijo je šele na početku svojega dela. Smatrali smo za potrebno, da se v vseh glavnih mestih prirede konference, da se vidi, kako mislijo gospodarski ljudje o teh vprašanjih. Ne bo imel predavanja, temveč naj služi njegov govor

le kot podlaga in povod za debato.

Z načrtnim gospodarstvom je postala normalizacija še zlasti potrebna in treba je zato zlasti ugotoviti sredstva, ki so za normalizacijo na razpolago.

Potreba načrtnega gospodarstva je danes evidentna. Načrtno gospodarstvo pa zahteva, da vsak posameznik in vsaka gospodarska edinica stori svojo nalogo do celote. Normalizacija pa je potrebna tudi zato, ker je kontrola proti nelojalni konkurenci, ker je v korist potrošnikov, a tudi v dobro proizvodnji.

Če je postavljen občni načrt za gospodarstvo, se more normalizacija razvijati bolj uspešno, toda razvijati se more tudi brez uvedenega načrtnega gospodarstva. Pri nas je normalizacija tem bolj potrebna, ker smo veliko zamudili in moramo sedaj veliko nadomestiti. Govornik je nato omenil prednosti svobodnega gospodarstva, ko je poslovni osebni uspeh močan podnet za delo. Slaba stran tega gospodarstva pa je, da pozablja na dolžnosti vsakega posameznika do celote in ta dolžnost je posebno v današnjih časih velika.

Jasno je, da je vedno dolžnost slehernika, da izkoristi vsako možnost za zboljšanje proizvodnje. Potrebna je dobra volja, poleg nje pa tudi program dela. Načrtno gospodarstvo se različno imenuje. Če je poudarjen čas, v katerem se izvaja, govorimo o pet- in štiriletkah, sicer se govori o dirigiranem gospodarstvu ter o intervenciji države v gospodarskem življenju.

Pri nas se načrtno gospodarstvo skoraj ne izvaja in zato je normalizacija tembolj potrebna. Z normalizacijo naj se poenostavi delo, zboljša orodje, olajša boljša razdelitev blaga, doseže boljša rentabilnost investiranega kapitala, zboljša kakovost blaga ter poveča proizvodnja. S predpisovanjem norm, t. j. najboljših predpisov naj se omogoči, da ljudje čim lažje dosežejo svoj namen.

Normalizacija prinaša koristi tudi potrošnikom in trgovcem, ker omogoča z zmanjšanjem delovne sile in boljše uporabo surovin pocenitev blaga.

Koristi pa tudi trgovini, ker zmanjšuje zaloge, znižuje kapital, ki mora biti v obratu, onemogoča nelojalno konkurenco in olajša poslovanje s strankami.

Govornik je dal nato nekatere praktične primere, kako se pokaže uspeh normalizacije tudi v denarju, ko se morejo z njo doseči tudi milijonski prihranki.

Pri nas je normalizacija izvedena v silno skromnem obsegu. Najboljše v gradbeni stroki, pri drž. licitacijah pa predpisujejo obrazi, ki se morajo izdati za

vsako licitacijo, neko normalizacijo. Ti obrazi pa si vedno niso v skladu in zato celo povečujejo raznolikost v proizvodnji.

Nato je govoril inž. Vasić o dosedanjem delu odbora za normalizacijo in razvil kratek program njegovega bodočega dela.

Ko se je gen. tajnik Mohorič zahvalil inž. Vasiću za njegov referat, se je priglasi k besedi

univ. prof. dr. Král

Uvedba normalizacije je pri nas težavna, ker smo zamudili najmanj 10 let, ko se je v drugih državah že doseglo zelo mnogo. Menda smo glede normalizacije med zadnjimi v Evropi. Ves čas smo bili le gledalci, ko se je drugod normalizacija izvajala v velikem obsegu in le tu pa tam smo ujeli kako malenkost. Zato pa je tudi kaos v naših tehničnih predpisih. Ta kaos se more odpraviti in gledati, da pametno izkoristimo izkušnje drugih. Seveda pa tujih izkušenj ne smemo kar slepo prevzemati. Nato je navajal nekatere drastične primere, kako izdajajo posamezni uradi čisto drugačne predpise.

Da bo pri nas normalizacija uspešna, je treba izvesti zlasti trije:

1. Centralni odbor mora doseči koordinacijo posameznih uradov in odborov glede predpisovanja norm.

2. Pregledati morajo vse norme, na katere se opirajo naši predpisi, tako nemške, švicarske in angleške norme. Od teh norm se naj uporabijo le one, ki so pri nas izvedljive in v skladu s potrebami in sredstvi našega gospodarstva. V zvezi s tem je tudi potrebna revizija vseh norm, ki veljajo pri nas.

3. Rešiti je treba problem naših specialnih regionalnih potreb in pri tem zlasti upoštevati potrebe kmetijstva. Visoko bi mogli dvigniti na ta način našo proizvodnjo. Gledati treba tudi na to, v katerih pokrajinah je proizvodnja kakih predmetov posebno na višku. Doseči treba na ta način tudi tipiziranje obrtniških del.

Univ. prof. dr. Milan Vidmar.

Univ. prof. dr. Král je prestopil tisti prag, ki je pred nami, ko začnemo normalizacijo.

Ko sem se l. 1937, drugič spet vrnil iz Amerike, sem opozoril na potrebo načrtnega gospodarstva, ki je za naše državno gospodarstvo nujno potrebno, za vojno gospodarstvo pa še prav posebej. V okviru našega načrtnega gospodarstva pa mora biti tudi normalizacija, ki naj bo viden izraz našega načrtnega gospodarstva. S tem je ugotovljena le teorija, od teorije do izvajanja pa je še dolga

sirano na normalizaciji, zlasti zaradi kmetijskih strojev in orodja. V tem oziru je mogoče doseči zelo velike uspehe. Tako smo ugotovili, da uporabljajo slavonski kmetje 1300 vrst raznih sekir, v Srbiji pa le dve vrsti. Kmetijska zbornica je tudi že zaprosila bansko oblast za sodelovanje, da se ugotovi, kateri stroji so predvsem potrebni našemu kmetu.

Velike važnosti pa je tudi standardizacija kmetijskih pridelkov. Tudi njih tipizacija spada v delokrog odbora za normalizacijo. Danes je sicer zaradi pomanjkanja blaga to vprašanje manj aktualno, toda kmalu bo zopet drugače in proti tuji konkurenci bomo brez moči, če ne bomo standardizirali kmetijskih pridelkov.

Gen. tajnik Mohorič se je nato zahvalil vsem govornikom za njih izvajanja ter navedel nekaj primerov, kako potrebna je pri nas normalizacija. Tako je zbornica ugotovila, da se izdeluje pri nas 500 vrst lopat, v steklarni v Hrastniku morajo imeti celo 5000 raznih modelov. Jasno je, da se s tem proizvodnja zelo podraži. Po kratkem poudarku pripravljenosti slovenskih gospodarskih krogov, da sodelujejo pri normalizaciji, je zaključil konferenco.

Popoldne je imel predsednik odbora inž. Vasič z našimi strokovnjaki sestanek in na tem sestanku so se podali konkretni predlogi za izvajanje normalizacije.

Kontrola cen za razne vrste kavčuka

Pod kontrolo cen in obveznost prijave zalog spadajo tudi kavčuk in njega izdelki. Ker se v trgovskem prometu pojavljajo izdelki iz kavčuka najrazličnejših vrst in za najrazličnejšo uporabo, je prosila Zbornica za TOI v Ljubljani referat za kontrolo cen pri kr. banski upravi za pojasnilo, katere vrste predmetov iz kavčuka je treba prijaviti, da olajša s tem trgovcem vodenje knjig in da ne bi prišli v nasprotje z določbami uredbe. Na to vlogo je izdala kr. banska uprava, referat za kontrolo cen, vsem sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom pod VIII/K. št. 1464 dne 15. novembra t. l. naslednjo okrožnico:

»Da se ne bi obremenjevala trgovina in javna administracija z administrativnim delom, ki v borbi proti draginji ne more dati pomembnejših rezultatov, odrejam v zvezi s svojo okrožnico z dne 17. septembra 1940 VIII/K. št. 511/40 in njej priloženimi navodili, da v kontrolne knjige, ki se vodijo v trgovinah na malo v smislu točke 5, teh navodil, ni treba vpisovati drugih izdelkov iz gumijskega, kakor gume, ki se uporabljajo za prevozna sredstva in obutev. — Ban: Dr. Natlačen l. r.«

Trgovine dne 1. decembra

morajo biti v smislu čl. 27. naredbe o odpiranju in zapiranju ves dan zaprte. — Združenje trgovcev.

Državne tovarne za svilo delajo s polno kapaciteto

Priv. družba za svilo s sedežem v Novem Sadu je že odkupila svilene kokone v severnih krajih države. Dosedaj je odkupljeno 120.000 kg surovih kokonov, ki dajejo 40.000 kg suhih. Za odkup teh kokonov je bilo potrošeno 35 milijona din. V južnih krajih družba še ni odkupila kokonov, ker je kmetijsko ministrstvo zahtevalo, da ostane tu še nadalje svobodna trgovina, ker je možnost, da se ti kokoni izvozijo. Državne tovarne za svilo v Novem Sadu in Kneževcu delajo s polno kapaciteto in za daljši čas ne morejo sprejemati novih naročil. Tovarna v Pančevu ne obratuje, ker zaradi zastarelosti strojev ne bi mogla delati s polno kapaciteto.

Osemdesetletni jubilej Andreja Šarabona

Danes dne 27. novembra praznuje osemdesetletnico svojega rojstva Andrej Šarabon, eden prvih slovenskih veletrgovcev in eden najbolj uglednih zastopnikov solidne slovenske trgovine. A tudi eden najbolj cenjenih zastopnikov slovenskega gospodarstva, pri čigar lepem razvoju navzgor je skozi desetletja Andrej Šarabon tako vidno sodeloval. Zelo veliko pa je pripomogel Andrej Šarabon tudi k napredku slovenskega denarništva, saj je skozi desetletja sodeloval pri mnogih prvih naših denarnih zavodih, pri nekaterih pa tudi na vodilnem mestu. Zato ni osemdesetletni jubilej Andreja Šarabona pri vsej njegovi znani osebnosti skromnosti le njegova osebna zadeva, temveč se z vsem priznanjem in z vso hvaležnostjo spominja njegove osemdesetletnice tudi vsa slovenska gospodarska javnost.

Še prav posebno pa vsa trgovska javnost. Kajti Andrej Šarabon ni bil samo eden najodličnejših predstavnikov slovenskega trgovstva, temveč tudi eden prvih in najbolj zavednih pristašev trgovske stanovske zavesti. Vedno je aktivno sodeloval v vseh organizacijah slovenskega trgovstva ter v večini teh organizacij deloval skozi desetletja ter za mnoge od njih tudi znatno žrtvoval. Že leta 1905, torej pred 35. leti je postal odbornik takratnega gremija ljubljanskih trgovcev, sodeloval vidno pri prehodu gremija l. 1907. v slovenske roke ter bil kasneje dolgo vrsto let član razsodišča združenja trgovcev. Ves ta čas in do najnovejših dob se je kljub svoji visoki starosti vedno živo zanimal za vsa trgovska stanovska vprašanja in še pred kratkim dokazal svojo veliko stanovsko zavest pri akciji za zgradnjo zavetišča za onemogle trgovce.

Še prav posebno zahvalo pa mu je dolžno slovensko trgovstvo, ko je z ustanovitvijo tiskarne »Merkur« omogočil zopetno redno izhajanje »Trgovskega lista«, čigar zvest naročnik in inserent je bil vsa leta in tudi še danes. Z uspehom je deloval nadalje Andrej Šarabon pri Trg. društvu »Merkur«, kjer je bil odbornik nad 20 let, nadalje pri Trg. bolniškem in podpornem društvu, pri katerem je sodeloval v upravi nad 25 let. Vedno je bil Andrej Šarabon eden najbolj čislanih in spoštovanih reprezentantov slovenskega trgovstva, na katerega je bilo slovensko trgovstvo vedno ponosno. Zato je njegov jubilej tudi jubilej vsega slovenskega trgovstva.

Kakor že povedano, pa se ni omejil Andrej Šarabon le na delovanje pri trgovskih stanovskih organizacijah, temveč je odlično sodeloval tudi v slovenskih gospodarskih ustanovah, zlasti denarnih in industrijskih. Naj navedemo le nekaj kratkih podatkov, ki pa zadosti jasno kažejo veliko delavnost Andreja Šarabona.

V upravnem svetu Mestne hranilnice ljubljanske je bil od leta 1909. do 1915., ko je dosegla Mestna hranilnica po septembrskih dogodkih svoj nenadni in velik dvig. Od l. 1904. je bil član načelstva Kmetijske posojilnice in po smrti Ivana Kneza postal njen predsednik. Več let je bil tudi član nadzorstva Deželne banke. Od l. 1926. je predsednik enega naših najbolj solidnih denarnih zavodov, Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo, kateremu načeljuje tudi še danes.

Zelo aktivno pa je bilo sodelovanje Andreja Šarabona tudi v industriji. L. 1924. je postal upravni svetnik Strojnih tovarn in li-varn, od l. 1922. pa do danes je predsednik upravnega sveta ti-

skarne »Merkur« d. d., od l. 1926. upravni svetnik, od l. 1932. pa predsednik pivovarne Union.

A tudi za javna vprašanja se je vedno živo zanimal Andrej Šarabon in postal l. 1930. ljubljanski občinski svetnik.

Pri vsem tem velikem delu za napredok slovenskega gospodarstva pa je tudi krepko delal za napredok svojega podjetja, ki ga je dvignil do te višine, da je danes znano ne le v Sloveniji, temveč po vsej Jugoslaviji kot ena največjih in prvih veletrgovin s špecerijskim in kolonialnim blagom v državi.

Stanje naših kliringov

Po zadnjem izkazu o stanju naših kliringov se je naš dolg Nemčiji povečal za 12,9 milijona mark na 42,4 milijona RM. Tako velikega dolga proti Nemčiji še nismo imeli. Naše terjatve proti Italiji so narasle za 12,5 na 32,1 milijona din. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi: 22. XI. 15. XI.			
Bolgarska din	1,79	1,54	
Francija fr. fr.	6,25	8,83	
Franc. kolonije fr. fr.	3,03	3,03	
Italija din	32,17	19,61	
Nizozemska fl.	2,55	2,58	
Pasivni kliringi:			
Madžarska din	72,63	46,29	
Poljska din	18,70	18,75	
Romunija din	4,88	4,96	
Slovaška Ks	28,32	28,11	
Češko-Moravska Kč	51,24	58,53	
Turčija din	18,00	16,58	
Nemčija RM	42,43	29,53	

zvečer v veliki Unionski dvorani
NOVINARSKI KONCERT
LIUBLJANSKE FILHARMONIJE
v prid revnim ljubljanskim dijakom

SPORED:

Simfonije: Arniča, Skerjanca, Čajkovskega in A. Dvořaka.
Solist: rektor Anton Trost.
Dirigira: Drago M. Šijanec.

PROMOCIJA

Na beograjski univerzi je bila promovirana za doktorja medicine ga. Damjana Jelačin roj. Baebler, soproga dr. Rista Jelačina in sina Ivana Jelačina, veletrgovca v Ljubljani. Čestitamo!

Andrej Šarabon se je rodil 27. novembra 1860. pri Sv. Ani v Tržiču. V trgovini se je izučil pri trdki Berner v Tržiču, nato bil trg. pomočnik pri trdki Omerza v Kranju ter prišel kot 19letni mladenič l. 1879. v Ljubljano, kjer je vstopil v službo Ivana Perdana, čigar trgovina je bila takrat ena največjih špecerijskih trgovin v Ljubljani. L. 1886. se je osamosvojil in ustanovil svojo trgovino na Zaloški cesti. Hitro se je razvijala njegova trgovina in že l. 1892. je mogel odpreti svojo filialko na Martinovi cesti. V začetku je imel le enega učenca, kmalu pa je začelo naraščati število njegovih nameščencev in danes spada njegovo podjetje med naša prva in največja trgovinska podjetja.

S pozitivnim delom je bilo izpolnjeno vse življenje Andreja Šarabona in zato so plodi ob njegovi osemdesetletnici tako bogati in veliki. S ponosom more gledati Andrej Šarabon nazaj na svoje življenje in praznovati svoj jubilej v zavesti do konca izpolnjene dolžnosti do sebe in do celote.

V polni čilosti praznuje Andrej Šarabon svoj visoki življenjski jubilej in vsa slovenska gospodarstva, zlasti pa vsa trgovska javnost mu k jubileju iskreno čestita z željo, da bi doživel še mnogo lepih let v sreči in zadovoljstvu!

Na mnoga leta, g. Andrej Šarabon!

Kontrola cen se bo razširila tudi na agrarne proizvode?

Odkar se je začela uvajati kontrola cen le nad nekaterimi predmeti, so gospodarski krogi neprestano opozarjali, da takšna delna kontrola ne more dati pravega uspeha in nikakor ne zaustaviti dviga cen. Praksa je pravilnost te trditve tudi dokazala in polagoma se je začelo spoznavati tudi na pristojnih mestih, da more biti kontrola cen učinkovita le, če velja za vse predmete od osnovnih surovin pa do finalnih izdelkov. Sedaj se, kakor poročajo iz Beograda, tudi na odločilnem mestu razpravlja o raztegnitvi kontrole cen nad vse predmete. Baje ni izključeno, da bo to tudi v kratkem izvedeno. Čisto v te vesti pa le še ne verjamemo, ker se je pri nas agrarni protekcionizem že preveč vgnezdil.

Politične vesti

Predsednik sovjetske delegacije v donavski komisiji in gen. tajnik sovjetskega zunanjega ministrstva Soboljev je bil sprejet od bolgarskega kralja Borisa in bolgarskega ministrskega predsednika Filova. Soboljev je spremljal pri obeh obiskih sovjetski poslanik v Sofiji. V sofijskih diplomatskih krogih so prepričani, da sta bila oba obiska v zvezi s stališčem Bolgarske do razvoja dogodkov na Balkanu. Najbrže je Moskva intervenirala, da ostane Bolgarska še nadalje nevtralna.

Od bolgarskega kralja je bil nato sprejet še ameriški veleposlanik v Moskvi Steinhart. Po avdienci pri kralju Borisu je ameriški veleposlanik izjavil, da mu je bilo na odločilnem mestu sporočeno, da hoče Bolgarska ostati izven sedanje vojne. Bolgarska se ne bo zapletla v nikake vojne operacije proti Grčiji in tudi nima namena, da bi pristopila k berlinskemu trojnemu paktu. Oba obiska sta izkazala v vsej Sofiji največje zanimanje.

Iz Moskve se poroča, da veleposlanik Steinhart ni zapustil Moskve in da je zato nemogoče, da bi bil sprejet od kralja Borisa. Ameriške agencije pa še nadalje poročajo o Steinhartovi avdienci pri kralju Borisu in dodajajo, da je odšel Steinhart v Sofijo po ose-

nem naročilu predsednika Roosevelta.

Bolgarski ministrski predsednik Filov in zun. minister Popov ne odpotujeta v Berlin, kakor se izjavlja iz bolgarskih vladnih krogov. Bolgarska bo ostala še nadalje nevtralna in zato ne bo pristopila k trojnemu paktu.

Ameriškim novinarjem so v Berlinu na pristojnem mestu izjavili, da so nemške diplomatske akcije s pristopom Madžarske, Romunije in Slovaške k trojnemu paktu zaključene in da za enkrat ni pričakovati, da bi k temu paktu pristopila tudi Bolgarska. V Berlinu tudi odločno zanikajo, da bi jim bilo kaj znano o nameravanem potovanju bolgarskega ministrskega predsednika Filova in zunanjega ministra Popova v Berlin. Ameriški novinarji pripominjajo k tej izjavi, da je vzbudila presenečenje, ker da so o pristopu Bolgarske že poročali madžarski, romunski in slovaški listi. Do preobrata v Sofiji da je prišlo zaradi sovjetske intervencije v Sofiji ter turških vojnih priprav.

V sobranju se je nadaljevala debata o zunanjih politiki. Kot prvi je govoril prof. Cankov, ki je naglasil, da se posveča govoru poslanca Dumanova mnogo prevelika važnost. To je še mlad poslanec, ki ne igra nobene posebne vloge v bolgarskem političnem življenju. Odnosaji z Jugoslavijo pa se bodo tudi v bodoče razvijali v znamenju pakta o večnem prijateljstvu. Nato je govoril poslanec Kjuševanov, ki je tudi zavrl govor Dumanova in naglasil, da želi bolgarski narod prijateljsko sodelovanje z Jugoslavijo.

Na sofijski univerzi je prišlo do velikih preteptov, ker so nekateri dijaki delili zemljevide velike Bolgarske. Drugi dijaki so proti njim ostro nastopili ter protestirali proti vojni in tuji propagandi.

Bolgarski list »Sofia« razpravlja o odnosajih Turčije do Anglije ter pravi, da se jasno vidi prizadevanje Turčije, da bi se odnosaji med Anglijo in Sovjetsko Rusijo zboljšali. Nadalje pravi list, da Sovjetska Rusija ne more dovoliti, da bi bila njena mornarica zaprta v Črnem morju, prav tako pa tudi ne, da bi se katera tuja mornarica pojavila v Črnem morju. Sovjetska Rusija je tudi proti razširjenju vojne na Balkan. Sovjetska Rusija je zainteresirana na vseh dogodkih ob svoji meji.

Turški parlament je odobril proglasitev obrednega stanja nad evropsko Turčijo.

Grški kralj je naslovil na grško vojsko armadno povelje, v katerem izreka vojski svoje priznanje in se ji zahvaljuje, ker je rešila čast naroda in grško svobodo. Svoje povelje zaključuje z besedami, da je ponosen, da je na čelu takšnih ljudi.

Grki poročajo, da so zavzeli Podgradec ob Ohridskem jezeru ter Moskopolje, zapadno od Korče. Nadalje poročajo, da je zaradi njihovega naglega prodiranja postala nezanesljiva tudi že zadnja obrambna črta, ki jo je hotel držati italijanski general Soddu. Ob morju se grške čete približujejo Santi Quaranti, katero mesto da so začeli Italijani izpraznjevati. Končno poročajo Grki, da so zajeli novih 8000 italijanskih ujetnikov.

Italijanski poročilo pa pravi, da so izvedle italijanske čete učinkovite protinapade in da je italijansko letalstvo bombardiralo grške postojanke ob epirski obali.

Angleži poročajo, da so znova bombardirali Drač, Valono in Elbasan. Pristanišči Valona in Drač da sta tako razbiti, da sta le še malo uporabljivi.

Reuter poroča iz Aten, da so Italijani odredili mobilizacijo vseh Albancev od 18. do 50. leta. Zelo mnogo Albancev pa se mobilizaciji ni odzvalo, temveč so pobegnili v gore. Albanski begunci pripovedujejo, da so Italijani rekvirirali vsa živila.

350 nemških avionov je vrglo 350 ton razstreliva na angleško mesto Southampton. Naslednji dan pa so nemški letalci silno bombardirali mesto Bristol.

Stalni predavatelj v moskovskem radiu je govoril o položaju na Daljnem vzhodu in dejal, da bi mogla tu vsak hip izbruhniti velika vojna.

V Združenih državah se vodi močna propaganda za spremembo Johnsonovega zakona v tem smislu, da se Vel. Britaniji dovolijo krediti za nabavo vojnega materiala.

Združene države Sev. Amerike ustanove v Vladivostoku svoj generalni konzulat. To bo tretji generalni konzulat v Vladivostoku poleg nemškega in japonskega.

Japonska vlada je imenovala za svojega veleposlanika v Washingtonu bivšega ministrskega predsednika admirala Nomuro. Japonski listi upajo, da se bo Nomuro posrečilo doseči zboljšanje ameriško-japonskih odnosov, ki so sedaj silno napoti.

Denarstvo

Phönixovim zavarovancem

Akcijski odbor Phönixovih zavarovancev v Zagrebu sporoča zavarovancem, ki so se mu prijavili, da se bližajo pogajanja o sanaciji Jugoslovanskega Phönixa svojemu koncu. Po sedanjem stanju pogajanj bi dobili zavarovanci za tako imenovana nova vplačila (od poloma dalje) 100%, za stara vplačila pa 70%, vendar pa bi se pri policah za manj ko 20.000 din zavarovanega zneska dovolil po lestvici nekoliko višji odstotek. Akcijski odbor zato priporoča zavarovancem, da še nekoliko potrpe. Sporočamo to vest Akcijskega odbora, kateremu prepuščamo tudi vso odgovornost za sporočilo.

Vlada Združenih držav Sev. Amerike razpravlja o tem, da bi proglasila **zaporo nad vsemi nemškimi, italijanskimi in britanskimi dobroimetji**. Vsa dobroimetja vseh treh glavnih vojskujočih se držav znašajo nad 31 milijard dolarjev ter je angleški delež največji. Z dobroimetji bi razpolagal ameriški zakladni minister in jih uporabljal po določenem načrtu. V Ameriki se zagotavlja, da zaradi tega angleške nabave v Ameriki ne bi niti najmanj trpele.

Pred novimi trgovinskimi pogajanj

Posvetovalni odbor za zunanjo trgovino je na svoji zadnji seji razpravljao o trgovinskih pogajanjih, ki naj bi se začela z nekaterimi državami. Gre zlasti za to, da se nekatere trgovinske pogodbe revidirajo oz. prilagode sedanjim razmeram. Napovedujejo se trgovinske pogodbe s Turčijo, Finsko, Švedsko in Romunijo. Pogajanja z Romunijo se začno že ta teden.

Opozorilo izvoznikom blaga v Severno in Južno Ameriko

Zbornica za TOI v Ljubljani opozarja vse, ki nameravajo izvoziti katere koli vrste blaga v Severno ali Južno Ameriko, naj to takoj prijavijo Direkciji za zunanjo trgovino, prometni odesk, Beograd, poštini predal 818. V prijavi je navesti vrsto, količino in vrednost blaga, kakor tudi kupca v Ameriki. Čim bo direkcija dobila te podatke, bo podrobneje organizirala naš čezmorski izvoz.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Odvalivši krivdo za narodno nesrečo na tuj prag, so republikanci v programu dajali obljube vsem slojem. Finančnikom so povedali, da bodo javni izdatki temeljito znižani, da bo Hooverjev proračun spravljen v boljše ravnotežje, da se obdrži zlati standard in popravi bančni sistem. Spomnili so se tudi vlagateljev in naložnikov: nadzorstvo zvezne vlade nad »Rezervnim sistemom« naj bi se razširilo in poostri. Pri podružnicah v članjenih bank, ki so bile največ delale z razširjevanjem obveznic, se uvedejo preiskave in dajati bodo morale poročila, dokler se ne zbere dovolj podatkov za trajnejšo rešitev vprašanja, ki so ga povzročile. Hišnim lastnikom se je obljubljala še posebna pomoč. Podpiranje kmetijstva se bo razširilo. Industrianci in kmetje se lahko zanešajo, da se še ohrani in razširi načelo carinske zaščite. V korist porabnikom električnega toka bo vlada nadzorovala meddržavno prodajo električne energije. Delavstvo so spomnili na mnoge ugodne zakone, sprejete pod republikansko vlado. To je bila zgodovina. Za sedanjost in bodočnost so pa imeli: priznanje in odobritev kolektiv-

Kako se bo dovoljeval prevoz drv

Sporočilo Centrale za kurivo

Z odlokom ministra za trgovino in industrijo je postavljen prevoz drv (za gorivo) iz območja dravske, drinske, vrbaske, moravske in donavske banovine pod kontrolo Centrale za kurivo ter je določeno, da smejo začeti s 1. decembrom 1940. na območju navedenih banovin sprejemati državne in javne železnice, ladijske družbe in druga prevozna podjetja drva za prevoz samo, če je tovor opremljen s prevoznim dovolilom, ki ga je izdala Centrala za kurivo.

V zvezi s tem sporoča Centrala za kurivo naslednje:

Prevozna dovoljenja za prevoz drv, kakor so predpisana po toč. 2. citiranega odloka trgovinskega ministra bo izdajala Centrala za kurivo, in sicer:

a) proizvajalcem in lesnim trgovcem po prisilnih združenjih trgovcev v potrošniških krajih,

b) državnim in samoupravnim ustanovam in uradom, industrijskim podjetjem in zasebnim ustanovam pa neposredno.

Proizvajalci in lesni trgovci morajo torej zahtevati potrebna prevozna dovoljenja od prisilnih združenj trgovcev na sedežu sreza, v katerem je razkladalna postaja, vsi ostali interesi pa neposredno od Centrale za kurivo.

V prošnji je treba natančno navesti: količino v kilogramih (en kubični meter trdega lesa se mora računati s 555 kg, meter mehkega lesa pa s 400 kg), vrsto in razred lesa, ime in predime izročitelja pošiljke, nakladalno postajo (pri blagu, ki se ne pošilja po železnici ali vlačilcu kraj nakladanja), namembno postajo (za blago, ki se ne pošilja po železnici ali vlačilcu kraj namembe), s kakšnim sredstvom se izvrši prevoz (z železnico, vlačilcem, čolnom, kamionom itd.) ter nosilnost dotičnega prevoznega sredstva, če je količina, za katero se prosi prevozno dovoljenje, že fiksno zaključena.

Centrala za kurivo bo izdajala prevozna dovoljenja prvenstveno za količine, ki so bile že fiksno zaključene ter za količine, ki jih bo sama centrala dodelila.

Prevozna dovoljenja se bodo izdajala v mejah določenih mesečnih kvot za posamezna mesta in sreze v pasivnem območju, dolo-

čenem na podlagi potreb vsakega posameznega sreza oz. mesta do konca aprila 1941.

Prisilna združenja trgovcev morajo pri zahtevanju prevoznih dovoljenj od Centrale za kurivo skrbeti za to, da celotna količina, za katero se zahtevajo prevozna dovoljenja, ne preseže mesečno kvoto dotičnega mesta ali sreza ter da so posamezne tvrdke udeležene pri naročilih sorazmerno svoji poslovni kapaciteti v prejšnjem času.

Ravno tako morejo zahtevati industrijska podjetja in zasebne ustanove prevozna dovoljenja za količine, ki so v skladu z njih mesečno potrebo.

Vsak tovor drv mora biti opremljen s prevoznim dovolilom Centrale za kurivo.

Za prevoz z železnico se bodo izdajala prevozna dovoljenja za količine po 15 ton, za prevoz z vlačilci in drugimi prevoznimi sredstvi pa za količine, ki ustrezajo nosilnosti dotičnega prevoznega sredstva.

Centrala za kurivo bo pobirala za svoje izdatke pri izdajanju prevoznih dovoljenj in kontrole deset dinarjev od vsakih deset ton drv. Ta pristojbina se plačuje po povzetju z dodatkom poštne. Prevozna dovolila se bodo pošiljala strankam priporočeno, na zahtevo pa tudi nujno priporočeno.

V kolikor se zaradi prometnih ovir ali ovir druge vrste ne bi mogel izvršiti prevoz v določenem ro-

ku, bo Centrala za kurivo podaljšala veljavnost prevoznega dovoljenja brzojavno za nadaljnjih 30 dni.

Za pošiljke, ki se prevažajo po železnici ali po ladji, se bo poslala brzojavka o podaljšanju prevoznega dovoljenja direktno šefu nakladalne postaje, pri pošiljkah pa, ki se pošiljajo po drugih prevoznih sredstvih, izročitelju pošiljke. Brzojavka o podaljšanju veljavnosti prevoznega dovoljenja se mora združiti s prevoznim dovolilom.

Izročitev drv z območja banovine Hrvatske za ostalo državno ozemlje se izvrši po Centrali za kurivo.

Za takšne izročitve izdaja prevozna dovoljenja Središnjica za drva samo na zahtevo Centrale za kurivo.

Zato morajo interesi na območju banovine Hrvatske, ki žele pošiljati drva z ozemlja omenjene banovine, zaprositi za prevozno dovoljenje od Centrale za kurivo v Beogradu, proizvajalci in lesni trgovci po prisilnih združenjih trgovcev v sedežu sreza, na čigar ozemlju je razkladalna postaja, vsi ostali pa neposredno.

Za oddajo drv z ozemlja banovine Hrvatske se mora Centrala za kurivo vnaprej nakazati 2% provizija od maksimirane cene drv franko vagon ali vlačilec nakladalna postaja. Denar se pošilja po čekovnem računu Centrala za kurivo pri Poštni hranilnici št. 56-137.

Iz razsodb drž. sveta

Obresti blagajniških bonov NB zavezane rentnini in družbenemu davku

Razsodba državnega sveta št. 10277/40 navaja:

»Po odredbi toč. 4. čl. 83. zakona o neposrednih davkih se pri določevanju osnovne za družbeni davek odbijajo »dohodki od obresti, ki so oproščene rentnine«. Da bi moglo biti 181'653 din, ki jih je družba prejela na ime obresti od blagajniških zapisov Narodne banke, izvzetih iz osnove družbenega davka, je torej potrebno, da so po

citirani odredbi te obresti oproščene od rentnine. Takšne oprostitve za obresti od teh bonov pa ne predvideva niti zakon o Narodni banki niti katera druga posebna določba ter je zato neutemeljena trditve v tožbi, da bi se morala po navedeni odredbi točke 4. čl. 83. dotična vsota izvzeti od obdatčenja z družbenim davkom.

Ugovor tožeče družbe, da so obresti teh bonov oproščene rentnega davka že s tem, ker se po pravilniku o izdajanju blagajniških zapisov Narodne banke ti smatrajo kot obveznice glavne dr-

žavne blagajne, je enako državni svet zavrgel kot neutemeljen. To pa zato, ker so po izrečni določbi iz toč. 1. čl. 60. zakona o neposrednih davkih tudi obresti od obveznic države načelno zavezane obdatčevanju ter se mora v smislu točke 7. čl. 83. istega zakona njih oprostitve določiti s posebnim zakonom.

Minimalni davek se plača tudi za deficitna poslovna leta

Iz razsodbe drž. sveta št. 16569/40 z dne 5. septembra.

Neumestna je navedba tožbe, da se v primeru, če izkaže podjetje izgubo, ne more odmeriti minimalni davek. To pa zato, ker je v čl. 86. zakona o neposrednih davkih ko tudi v toč. 9. § 19. finančnega zakona za l. 1937/38, predpisano, da osnovni in dopolnilni davek ne smeta biti manjša od minimalnega davka, slednji pa da ne more biti v nobenem primeru manjši od 2% vloženega kapitala. Potemtakem se mora odmeriti, če sta osnovni in dopolnilni davek manjša od minimalnega, ali kadar se konča poslovno leto z izgubo, ali če dobiček ne znaša niti 2% vloženega kapitala, minimalni davek z ozirom na vloženi kapital.

Iz tega sledi, da minimalni davek iz čl. 86. predstavlja oni minimum, ki se mora odmeriti brez ozira na rezultat poslovanja podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov ter kot takšen pomeni izjemo od načela obdatčevanja od dohodka.

Zadruga in plačevanje zgradarine

Iz razsodbe državnega sveta št. 16730/40 z dne 21. septembra 1940: »Ne drži ugovor pritožiteljice, da se predpis toč. 17. čl. 32. zakona o neposrednih davkih nanaša samo na one zadruge, ki so oproščene plačevanja družbenega davka na podlagi toč. 7. in 8. čl. 76. navedenega zakona, temveč se ta predpis nanaša tudi na vse zadruge, navedene v toč. 7. in 8. čl. 76. in s pogojem tega predpisa (toč. 17. čl. 32.), t. j. pod pogojem, da služijo dotična poslopja neposredno namenom zadruge oz. združništva in brez ozira na okoliščine, če je ali če ni dotična zadruga oproščena plačevanja družbenega davka po toč. 7. in 8. čl. 76, ker tega pogoja zakon ne postavlja. V tem smislu govori tudi razpis fin. ministra opp št. 70945 z dne 13. novembra 1936.«

tamkajšnje mornariške posadke se je že zmanjšalo in nadzorstvo nad lahtijem se bo lahko kmalu opustilo. — Pa tudi izolacionistov niso pozabili: Amerika ni bila zamešana v kitajsko-japonski spor, kljub temu, da je varovala svoje pogodbene pravice in spolnjevanje mednarodnih obveznosti, in jasno je bilo povedano Društvu narodov, »da se bo ameriška politika določevala doma«.

Daleč spodaj na republikanskem programu, po omembi cest, kriminalnosti, narkotikov in državne uprave, je prišlo na vrsto 18. pooblastilo vlade (glede prohibicije). Če bi veljalo, da imajo časniki pravilno merilo za najvažnejše javne interese sredi najhujše krize, je morala biti ta točka takrat v ospredju občnega zanimanja, kajti »New York Times« si je postavila prohibicijsko izjavo republikancev na prvo stran, ves ostali program pa na 15. stran. Čeprav je v Chicagu močan blok zahteval preklic tega vladnega pooblastila, so Hooverjevi »managerji« izsilili, da se ubere srednja pot: preklic prohibicije naj se še enkrat predloži v razsodbo volivcem, in če se odločijo za preklic, naj bi se omejil po posebnih varnostnih ukrepih v prid zmernosti. Zvezna vlada naj zaščiti vse »suhe države« proti invaziji trgovine z alkoholnimi pijačami iz drugih držav in naj tudi

prepreči ponovno uvajanje »saloon« (beznice). Hoover je k temu pripomnil, da »ta predlog ne dela nasilja vesti strankinih članov«, daje nam le poročstvo, da se »v nobenem delu Združenih držav ne bo več uveljavil salunski sistem s svojo neizbežno politično in socialno korupcijo in s svojim organiziranim vmešavanjem v druge države«.

Program se je končeval takole: »Republikanska stranka gleda brez strahu v bodočnost! Pogumno in z zaupanjem v končni uspeh se bomo borili proti silam, ki napadajo naše socialne in gospodarske ideale, naše politične ustanove.«

V govoru, s katerim je sprejel kandidaturu, je Hoover z očitno skrbjo govoril o nesreči, ki je zadela deželo, o svojem naporu, da bi jo ublažil, in o obljubah strankinega programa. Podal je svojo razlago gospodarske krize. Prvega dela krize so bili krivi nadprodukcija, nespametne špekulacije in zlorabe denarne moči; drugi del je razlagal še kot posledico svetovne vojne. Dve poti sta bili vladni na razpolago: lahko bi ne storila ničesar, toda to bi pomenilo popoln propad. Namesto tega je izdelala vlada gigantski program gospodarske obrambe in protinapada; neizmerno dolgo je pa še

treba opraviti. Predsednik je obljubil, da bo v primeru ponovne izvolitve nadaljeval delo za obnovo v mejah ameriškega sestava. Nekaj besed je pa Hoover posvetil kmetijskemu vprašanju, ki je postalo tako usodno za njegovo kariero: »Kmeti ni bil še nikoli tako odvisen od carinske zaščite, da si opomore, kakor je sedaj. Tega se bomo držali.« To je bilo kmetom vse premalo. Zahtevali so dosti bolj odločne ukrepe, posebno še kontrolo nad presežki pridelka, ki pritiskajo na cene. A temu se je Hoover izrečno uprl, češ da bi prineslo to samo upravno birokracijo, ki bi pa ne mogla kmetom pomagati. Si strani predsednika, ki je ustvaril ogromen birokratični aparat za pospeševanje trgovine, kmetje tega stališča niso mogli sprejeti.

Republikanci so morali poleg izdelave svojega volivnega programa delati še reklamo za svojega kandidata. To je bilo precej težko, ne le zaradi trajnih hudih napadov demokratov, temveč tudi zaradi zratnega nasprotovanja v lastnih vrstah. Nekateri republikanski člani kongresa, kakor senator La Follette, senator Norris in senator Cutting, so se pridružili demokratu proti predlogom, izdelanim v Beli hiši.

(Dalje prih.)

Urad za kontrolo cen se reorganizira

Pristojni krogi so načelno odločili, da se urad za kontrolo cen reorganizira. Urad bo dobil večje število uradnikov, ker je imel dosedaj samo 9 uradnikov. Urad bo dobil tudi večja denarna sredstva. Baje bodo imenovani za uradnike urada samo za kontrolo cen usposobljeni uradniki.

Stanična volna in luksuzni davek

Poročali smo že, da je bil z Nemci dosežen sporazum glede stanične volne. Nekateri trde, da se je pri tej priliki razpravljalo tudi o odpravi luksuznega davka na stanično volno, ki je znašal 20% vrednosti pri gotovih izdelkih, pri predivu pa celo 44%. To mnenje pa ni čisto pravilno, ker je bilo vse vprašanje rešeno že prej, in sicer na ta način, da se oproste plačila luksuznega davka samo oni predmeti, ki so bili s tem davkom obremenjeni samo zato, ker so vsebovali stanično volno. Obdačeni ostanejo torej še nadalje z luksuznim davkom predmeti, ki vsebujejo stanično volno, ker so bili ti proizvodi obdačeni zaradi drugih proizvodov in zaradi svojega luksuznega značaja. Popolnoma pa je odpravljen luksuzni davek za stanično volno kot surovino. Kar se tiče carinjenja stanične volne kot surovine, se bo ta carinila po tar. postavki za bombaž z dodatkom 25%. Carina za stanično volno bo torej znašala 75 zlatih din za 100 kg.

Na avtobusni progi Maribor—Ptuj

je preteklo nedeljo že začel obratovati voz, ki naj bi kolikor toliko nadomestoval izpadle vlake na Dravskem polju. Ta voz odpelje iz Maribora vsak večer ob 23. uri, in to že z glavnega kolodvora, kjer čaka na ljubljanski osebni vlak, če ta nima več zamude kot eno uro. Popoldne prihaja v Maribor ob 15.35 in tudi nadomešča izpadli vlak iz Čakovca. Po novem voznom redu, ki smo ga že omenili, bodo vozili mestni avtobusi, dokler se ne vzpostavijo osebni vlaki, pa tudi samo tako dolgo, dokler bosta pokazali novi zvezi zadovoljiv promet.

Vpliv vojne na gospodarstvo Bolgarske

Med zakonskimi načrti, ki so bili predloženi sobranju je tudi načrt, da se dovoli vladi kredit 2 milijard levov, ki naj bi se porabili takole: 800 milijonov za potrebe železnice, 400 za pošto, ostalo pa za vojne in druge namene, zlasti za ceste. Gospodarski krogi v Sofiji pa dvomijo, da bi mogel danes bolgarski kapitalni trg zbrati teh 2 milijard, da bi torej posojilo neizogibno povzročilo inflacijo. Obtok bankovcev na Bolgarskem v zadnjem času silno raste. Konec julija 1939 je znašal 2.891 milijonov, konec leta 1939. že 4.245 in 15. oktobra 1940. 5.899 milijonov levov. V 15 mesecih se je torej obtok bankovcev povečal za več ko 100%.

Zaradi povečanega obtoka bankovcev je nastal skok cen ter se je splošni indeks dvignil od 118 v avgustu 1939 na 140 v avgustu 1940. Približno v isti meri je narastel tudi indeks življenjskih potrebščin, in sicer od 114.1 na 133.9.

Naši trgovinski odnošaji z Italijo

Naši gospodarski krogi z velikim zanimanjem pričakujejo zasedanje Jugoslovansko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. To zanimanje je zelo razumljivo, ker je že vse polno gospodarskih vprašanj, ki se morajo že enkrat rešiti. Zlasti pa smatrajo gospodarski krogi kot nujna naslednja vprašanja: odpravo prepovedi oz. oprostitev našega blaga, ki je blokirano v italijanskih pristaniščih. Gre tu v prvi vrsti za kavčuk, loj, kokosovo olje, surovi bombaž, volno, juto in kože. Zelo važno je tudi vprašanje dobave bombažnega prediva, v kar se je Italija zavzela, a teh obveznosti še ni izvršila. Tako bi nam morala Italija za 3. tromesečje dobaviti čistega bombaža v vrednosti 175 milijona lir oz. 920.000 kg. Nadalje bi nam morala Italija dobaviti 1 milijon

kg čistega bombažnega prediva po ceni 245 lire za kg in 1 milijon mešanega bombažnega prediva s 25% dodatkom fioce po ceni 225 lire za kg. Italija je torej v zastanku za dobavo približno 3 milijonov kg deloma čistega, deloma pa mešanega bombaža in bombažnega prediva.

Naše zainteresirane tvrdke so za trdno računalne, da bodo dobile ta bombaž in bombažno predivo in se zato niso obrnile na druge trge. Zato ti krogi s tem večjo gotovostjo računajo, da se bo na prihodnjem zasedanju stalnega gospodarskega odbora to vprašanje ugodno rešilo. Od ugodne rešitve tega vprašanja ne zavisijo samo gladko obratovanje naše tekstilne industrije, temveč tudi povečanje našega izvoza v Italijo.

Indeks življenjskih stroškov mesta Ljubljane

Mestni statistični urad izračunava za vsakega prvega in petnajstega v mesecu indeks življenjskih stroškov za mesto Ljubljano. Indeks upošteva zaenkrat samo stroške za prehrano. Za osnovo je vzeta povprečna količina poglavitnih vrst živil (moka, kruh, testenine, riž, fižol, krompir, sladkor, kava, kavina primes, goveje, telečje in svinjsko meso, mast, slanina, maslo, sir, mleko, jajca, jedilno olje, kis in sol), ki jih potroši mesečno odrasel Ljubljančan. Za cene veljajo deloma dnevne cene na trgu ob času največjega prometa na omenjena dneva v mesecu, za špecerijsko blago pa nadrobne cene pri eni veliki in nekaterih manjših ljubljanskih špecerijskih trgovinah. Absolutni znesek v dinarjih predstavlja izdatek, ki bi ga morala napraviti gospodinja, če bi 1. ali 15. v mesecu nakupila na ljubljanskem trgu in v ljubljanskih špecerijskih trgovinah zalogo gori omenjenih živil za en mesec in za eno odraslo osebo. Indeks, ki se izračunava s pomočjo teh absolutnih izdatkov za prehrano na osnovi stanja leta 1929. (povprečni mesečni izdatek za prehrano v tem letu je vzet enako 100), je torej tehtan indeks. Radi jasnejše slike o gibanju stroškov prehrane se izračunava še procentualno povišanje ali znižanje izdatkov za prehrano za zadnjih 14 dni in v primeri z istim mesecem leta 1939., s čimer so vsaj v glavnem izločena ev. sezonska nihanja cen.

Zvišanje stroškov za prehrano v teku zadnjih 14 dni za 13 odstotkov gre v prvi vrsti na račun podražitve mleka za okroglo 50 par pri litru. Podražitev mleka pa je pofegnila za seboj tudi cene poglavitnih mlečnih izdelkov (surovega masla, čajnega masla in vseh vrst sirov) in tako dovedla do gori omenjene podražitve za 13 odstotkov. Pocenila se ni v zadnjih 14 dneh nobena živilska potrebsčina.

Kako so rasle cene

Po tej statistiki so se gibale cene takole:

	1939	1940
	din indeks	din indeks
15. I.	263'33 774	280'40 824
15. II.	252'19 741	297'37 874
15. III.	248'56 731	283'59 834
15. IV.	250'02 735	293'47 863
15. V.	250'82 737	298'63 878
15. VI.	249'28 733	309'50 917
15. VII.	242'40 713	304'85 896
15. VIII.	249'93 735	307'25 903
15. IX.	253'09 744	337'88 993
15. X.	262'36 771	371'97 1093
15. XI.	274'65 807	388'35 1142

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:

»Izvoz-Uvoz« Hriberšek Anton, trgovina z južnim in domačim sadjem ter kolonialnim blagom na debelo. Ljubljana.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Mohorjeva tiskarna in knjigarna družba z o. z., Celje. Izbrise se zbog smrti dosedanjega poslovođa firme Josip Zeichen.

Cinkarna d. d. Celje. Izbrise se izstopivši član upravnega sveta dr. Roth Hugo, industrialec iz Prage. Vpiše se novoizvoljeni član upravnega sveta Mihajlo Golubović, general v p. Zaznamuje se, da je za predsednika upravnega odbora izvoljen Todor Lazarevič, za podpredsednika pa Budimir Branko. Člani eksekutive so: Todor La-

zarevič, dr. Nikolić Vladimir in dr. Niko Badinovac.

Pollak Karleto, industrija usnja in usnatih izdelkov, Ljubljana. Sedež firme odslej: Domžale.

»Vinocet«, tovarna vinskega kisa in špiritovega kisa, družba z o. z., Ljubljana. Izbrise se poslovodja Sternberg Manfred, vpiše pa poslovodja Žerjav Nada, zasebnica v Ljubljani.

Josip Kardoš, trgovina z mešanim blagom, Murska Sobota. Obratni predmet odslej: trgovina z mešanim blagom na drobno in na debelo.

Izbrisale so se naslednje ljubljanske firme, ker so prenehale obratovati:

Rudolf Treo, stavbeno podjetje, Kosta M. Ivanović, carinsko posredništvo,

R. & Z. Pajk, izdelovanje moškega perila, ovratnikov in samoveznic,

Hinko Stancer, trgovina z mešanim blagom, Jugoagencija Česnik in drugovi, zavarovalna in trg. agentura,

Kati Beguš, trgovina z mešanim blagom,

Tomazič & Pipan, trgovina z raznimi stroji,

»Asta« A. Stancer, komisijska trgovina s steklom,

Anton Reschitz, lesna trgovina.

Doma in po svetu

Tuja letala so znova preletela naše ozemlje, a so jih naši protiletalski topovi in naši letalci hitro pregnali.

Mariborska občina je dala za žrtve bombnega napada na Bitolj 10 tisoč dinarjev.

V Beogradu je bila slovesno proslavljena desetletnica Jugoslovansko-nemškega društva. Pri tej priliki so bili odpravljeni novi prostori društva. Slovesnost so se udeležili številni gostje, med drugimi min. predsednik Cvetković, zunanji minister Cincar-Marković, zastopnik kneza-namestnika Pavla itd. in drugi. Za častna člana društva sta bila imenovana nemški poslanik v. Heeren in beograjski župan Tomić. Po uvodnem govoru predsednika društva Trivunca je govoril o odnosih srednje Evrope in južnovzhodne Evrope do Nemčije predsednik dunajske akademije dr. Srbik.

Finančni minister je odobril zvišanje cene bencinske mešanice za 20 par pri litru. Bencinska mešanica bo veljala odslej 7.35, 7.60 in 7.70 din za liter.

Finančni minister je v sporazumu s trgovskim ministrom izdal uredbu o spremembah in dopolnitvah uredb o skupnem davku na poslovni promet.

Občni oddelek finančnega ministristva opozarja, da z uredbu o spremembi uredb o izrednih dohodkih državnih namestencev niso bili njih prejemki prav nič povečani, temveč je bila samo uredba izpopolnjena.

Po podatkih kmetijskega ministristva je bila letošnja žimska setev v vsej Jugoslaviji izvršena pravočasno ter je pšenice posejano letos za 10 odstotkov več ko lani.

V Sarajevu se je sestavil odbor, ki bo delal na to, da dobi Sarajevo svojo radijsko postajo. V ta namen je baje že zagotovljenih 3 milijone din.

Veliko nezadovoljstvo v naših gospodarskih krogih je povzročila sladkorna tovarnica v Belju, ki je povabila k licitaciji za prodajo suhih rezancev sladkorne repe tudi tuje firme, čeprav bi vse te količine rade odkupile domače tvrdke.

Namesto obveznega mešanja koruzne in pšenične moke v razmerju 20:80 se baje namerava uvesti obvezna peka kruha iz same koruze. Ta kruh bi se moral uporabljati dva dni v tednu, dočim bi se ostalih pet dni uporabljal kruh iz krušne moke.

Tržaški »Piccolo« poroča, da se italijanski gospodarski krogi bavijo z načrtom izgradnje avtomobilske ceste, ki bi šla iz Trsta skozi Jugoslavijo v Romunijo. V Romuniji so pogajanja za zgraditev te ceste že bila uspešno zaključena ter se bodo v ta namen začela sedaj pogajanja še z Jugoslavijo.

Lord Rothermere, znani pospeševatelj madžarskega revizionizma, je umrl na poti v Ameriko.

Bolgarski listi tolmačijo imenovanje Dekanazova za sovjetskega veleposlanika v Berlinu kot dokaz, da se bodo nemško-sovjetski odnošaji še izboljšali.

Iz Moskve poročajo ameriški novinarji, da so mednarodni opazovalci v Moskvi prepričani, da ni Sovjetska Rusija prevzela nikakih novih obveznosti do držav osi.

Angleški finančni minister Wood je govoril po radiu o sedanjih vojnih stroških. Dejal je, da je sedanja vojna najdražja vojna, kar jih je bilo dosedaj. V prvih 77 dneh je veljala vojna Anglijo na dan 9.1 milijona funtov. V prvih 12 mesecih so izdali Angleži za vojno 3140 milijonov funtov. Vojni stroški pa še nadalje naraščajo, ker so letala in drugi vojni material vedno dražji.

Na mesto Marseille je vrgla skupina neznanih letal več bomb, ki so povzročile nad 20 požarov in ubile več ljudi. Francoska vlada je zaradi tega protestirala v Londonu. Preiskava je namreč ugotovila, da so bile bombe angleškega izvora. V Londonu pa so izjavili, da jim ni o napadu na Marseille nič znano.

Nemci imajo po trditvi angleškega lista Times na Norveškem trenutno 330.000 mož.

Na Atlantskem oceanu delujeta dve — in ne samo ena — nemški vojni ladji ter napadata angleške trgovske ladje.

Madžarska vlada je povečala izdatke za vojsko za 18 milijarde pengov.

Guverner Belgijskega Konga je objavil, da je Kongo v vojnem stanju z Italijo.

Iz Sirije se je vrnila italijanska delegacija, ker je vlada v Siriji odklonila italijansko zahtevo, da se v Siriji prepuste Italiji pomorska in zračna oporišča. Dosedanji guverner Sirije je bil odstavljen, na njegovo mesto pa je bil imenovan

bivši policijski prefekt v Parizu Chiappe, o katerem je bilo svoje dni zelo veliko govora.

Japonsko finančno ministristvo je prepovedalo vsako objavljanje katerih koli statističnih podatkov o japonski zunanji trgovini.

Seja ožjega odbora Zveze trgovskih združenj

za dravsko banovino bo v petek dne 29. novembra 1940 ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani Trgovskega doma v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo in razprava o nujnih tekočih zadevah.
2. Slučajnosti.

Predsednik:

Stane Vidmar s. r.

Tajnik:

Dr. Ivo Pustišek s. r.

Zunanja trgovina

Letošnji pridelek riža na Bolgarskem je bil slab in zato pričakujejo, da bo cena rižu narasla.

Romunija je prepovedala izvoz surovega masla, margarine, sira, masti, gnjati, salame in konzerviranega sadja.

Romunska vlada je odredila, da se tranzitno blago pri prihodu v Romunijo plombira. Vse carinske formalnosti se odpravijo, namesto teh pa bo spremljal blago en romunski carinski uradnik.

Madžarska vlada je sklenila, da se povečajo madžarske državne livarne železa ter je v ta namen dovolila kredit v višini 14 milijonov pengov.

Španija je letos pridelala 350 tisoč kilogramov tobaka, dvakrat toliko kakor lani.

Švicarski zvezni svet je sklenil, da se koncentrira ves nakup žitaric in krmil pri švicarski združni zvezi, da se na ta način zagotovi redna preskrba prebivalstva z moko in krmili.

Neka švicarska delegacija je vodila pred kratkim pogajanja s sovjetskim veleposlaništvom v Berlinu zaradi izboljšanja medsebojnih trgovinskih odnosov. Delegacija je pri tej priliki dosegla znatna sovjetska naročila švicarskih strojev in potrebščin za elektrotehnično industrijo.

V Tokiu se je začela gospodarska konferenca Japonske, nankinske Kitajske ter Mandžurije z namenom, da se ustanovi vzhodno azijski gospodarski blok. Tudi del Mongolije je bil zastopan na konferenci. Predsednik kongresa Japonec baron Gogo je v svojem govoru naglasil, da bo razpolagal novi blok z velikimi množinami surovin. Vzhodna Azija se mora nasloniti na novi gospodarski red držav osi.

Konkurzi - poravnave

Odpravlja se konkurz o premoženju lastnice pekarije Ane Derkač na Cankovi, ker ni pokrilja za stroške konkurznega postopanja.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično s n a ž i obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%,! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

Ustega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!